ИЮЛЬ
27
Четверг
1939 он
№ 171 (2811)
Сэн 10 мvнгэ

Бухэ оронуудай пролетарьнар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М
Обкомой ба
БМАССР-эй Верховно
Соведэй Президиумэй
ОРГАН.

Nyyze jiregşediiji dostoinoor ugtaxa

BKP(b)-ein XVIII sjeezd deexehen, eeriingee istoriiçeska klaad soo, nyxer Staalin bol oiriin 10-15 zilei torşo soo onomiiçeska talaaraa jixe xygtete kapitaliis oronuudiiji xyke ba xyseze urdanь oroxo, byri 8 milliaard pyyd tariaaji edberilxiin tula manai soliis gazartariaalangai ba mallai debzeltiiji saaşadanь xygexe gehen zorilgiiji byxii rtiiin urda, xydelmerişen i, kolxoozno tariaaşad ba weed intelligeenciin urdanь bihan baina.

Paartiiin XVIII sjeezdiin isliçeska togtoolnuudiiji xysed lelyylxiin tulada şuxala by argabaidalnuud Buriaad-ongol respyyblikede byrin i.

Aguujixe Oktiaabrьska soliis revoliyyciin urda tee onomiiçeska ton jixe geegngi ba caarska praviitelьstar eksploatiirovalagdaza bain aad, mynee BMASSR bol l Leenin—Staalinai paartiiin lelberi doro, indystriaalьnaaarna respyyblike bolzo, kabtar jixe alxamaar saaşadaa gzeze jabana.

Buriaad-Mongol respyyblike daa staalinska xojor tabannyydei rezylьtaadta, Leenin—Staalinska nacionaalьna politikiin ilahanai rezylьtaadta, onomiiçeska ba kylьtyyrne aaraa ugaa jixeer xubilaa. ienyyd promiişlenno ceentryd baiguulagdana. Tomo to zavooduud ba predprijaatiuud urgana. Kylьtyyre ba exnikenь, socialiis xydee azai ba malazalanь debzene. olxoozuudiiji bolьşevizaacalga sezene ba kolxoozniguudai ziitoçno baidalanь yderhee erte urgana.

Kolxoozno stroin byri jixeer xizexiinь ba kolxoozno taaşadai zaziitoçnostiiin saadaa urgaxiinь intereesyydte, KP(b)-ein CK ba SSSR-ei Sovrkoom bolbol „Kolxoozuudai şçeestvenne gazarnuudiiji yrilhee xamagaalxa xemzeejabuulnuud tuxai" ba „Kolxoozuudta şçeestvenne malazaliiji xygylxe xemzeejabuulganuud tuxai" togtoolnuudiiji gargaba. Ede gtoolnuud xadaa byxii ynen xe kolxoozniguudai zyghee ygedeniitiin haişaalaar ugtagaba.

„Kolxoozuudai obşçeestvenne gazarnuudiiji yrilgehee xamaaalxa xemzeejabuulganuud tuxai," togtool soo, staalinska nxaralaar dyyren, ene dokyeent soo, xelegdexenь:

„Kolxoozno obşçeestvenne gazarnuud xadaa baga bolgogozo bolxogyi deereheenь, gazarbagatai kolxoozuudta ustavol noormoor usaadьba şadarai çaastoguudiiji kolxoozniguudaa xubaaxiinь tula gazarainь reeervnyydei duuhahan uşarnuud a, tiimenyyd kolxoozuudhaa kolxoozniguudiijinь gazar jixeei kolxoozuudta nyylgexe şuala geze tooloxo".

Paarti ba praviitelьstviin togtoolnuudta xariuu bolgon, kolxoozuud ba kolxoozniguud xadaa staxaanovska xydeleeniiji ulam yrgeneer delgeryylne, ilbyri 8 milliaard pyyd tariaa abxa tuxai nyxer Staalinai boevoi loozungiiji ton bogonixon bolzorto, xereg deerenь bejeyylxiiji ermelzened.

Gyrenei jixe udxaşanartai, ene xariuusalgata zorilgiiji amzaltataigaar dyyrgelge xadaa socialiis poolinuudai urgasiiji maksimaalьnaar deeşelyylgiiji ba şinenyyd gazarnuudiiji eldyyri bolgoxiiji erene. Manai BMASSR-te, eldyyrilze bolxo şine gazarnuud jixe elbeg.

Buriaad-Mongol respyyblike bolbol priroodno energitiiçeske ba serьjevoi resyyrsnyydeer ton bajan: altan, tymer, volьfraam, molibdeen, şuluu nyyrhen, grafiid, slaancanuud, dabhan, mineraalьna istooçniguud—bygede bii. Ede bajaliguudiiji xysedeer xereglexe xeregtei.

Manai Buriaad-Mongol respyyblikiin priroodno ugaa jixe bajaliguudiiji xysedeer ba efektiivneer xereglexiin tulada, respyyblikiin azaxiin ba kylьtyyrne baiguulaltiin saaşadaa tyrgen xygzeltiijinь xangaxiin tulada xydelmerişe xyseniinь xyrenegyi, dutana.

Promiişlennostьdo ba xydee azaxiida kaadrnuud dutana. Ilangajaa tomonuud kolxoozuudta, xydelmerişe xyseniinь xyrenegyi. Yiledberiiin xysenyydiiji xygzyylgiin xeregte tuilai jixe argabaidalnuudanь nileed dutuugaar xereglegdene.

Egeel iime deerehee, gazarbagatai raioonuudhaa kolxoozniguudiiji nyylgelge xadaa manai BMASSR-te tusagaar jixe udxaşanartai baina. Deere xelegdegşe zyilnyydhee gadna, nyylgelgiin udxaşanaranь jyyb gebel, kolxoozniguud—nyygşed xadaa Sojuuzai jevropeiske ooblastьnuudhaa xydee azaxiin ba myn baha niiteşji ynder kylьtyyriiji asaraxa bainad.

Iimehee, manai respyyblikiin kolxoozniguud ba byxii azalşad bolbol paarti ba praviitelьstviin togtooliiji ugaa jixe bajartaigaar ugtana, kolxoozuud ba kolxoozniguud tuxai tuilai jixe anxaralainь tylee paarti, praviitelьstvo ba aguujixe Staalinda xaluun bajariiji xyrgene.

Manai BMASSR-te nyyze jirexe duraxysel tuxaigaa medyylhen, SSSR-ei jevropeisko ooblastьnuudhaa kolxoozniguudai bişegyydiijinь, paartiiin Obkoom ba respyyblikiin Verxoovno Soveedei Preziidiym, Aimaguudai gyisedxexe komiteedyyd ba kolxoozuud yderbyri abana.

Ede kolxoozniguud—nyyze jiregşediiji dostoinoor ugtaxiin tula jabuulagdaza baigaa azaxiin byxii kampaaninuudiiji bolzor soonь ba bolzorhoonь urid gyisedxexe, urgasa xuriaalgada erximeer beledxexe, zootexniiçeske barilganuudaa sag soonь dyyrgexe, paarti ba praviitelьstviin togtoolnuudiiji xereg deerenь bejelyylxe şuxala.

Eneenhee gadna, nyyze jiregşediiji xaluunaar ugtaxiin tula, myn baha beledxelgiin xydelmeri jabuulxa xeregtei. Egeel tyryyşeer, nyyze jiregşedte materiaalьna-azahuudalainь ysloovinuudiiji bii bolgoxo, tedeneriiji ger bairaar xangaxa xeregtei.

Zarim aimaguudta tereende beledxelgiin xydelmeri jabuulagdaza baina. Zişeenь, Muxar Şiberei aimagta nyyze jiregşediiji ugtaxa tuşaa speciaalьna komiissa baiguulagdaza, 1939 ondo aimagtaa 150 byleneriiji jiryylxiin tula beledxelgiin xydelmeri jabuulagdana. Selengiin aimagai, Staalinai neremzete kolxooz bolbol 20 byleneriiji urixaar mynee belen baina. Jaruuniin aimgyisedkoomoi tyryylegşe nyxer Badmaajevai medyylxiin johoor, 1939 ondo 100 byleneriiji urixiin tula beledxelgiin xydelmeri aimag soonь jabuulagdaza baina.

Zygeer, zarim kolxoozuud xadaa xydelmerişe xysiiji jixete xeregleze baibaşji, beledxelgiin xydelmeriiiji muusa jabuulhan deerehee, nyyze jiregşediiji ugtan abza şadaxagyi baihan uşarnuud yzegdene.

Kolxoozniguud—nyyze jiregşediiji ugtan abalgada beledxelgiin xydelmeriiiji şangadxaza, dutuunuudaa usadxaza, nyyze jiregşediiji xaluunaar ugtaxa şuxala.

Комбайнануудань бэлэн

Б.-Кударийн МТС болбол 9 комбайнатай, тэдэнэйнгээ ремоонтынь июлиин 10-да хvсэд дvvргээ. Комбайнануудынь комбайнернууд ба трактористнуудта бэхижvvлэн vгтэнхэй.

Тус МТС-эй комбайнернууд болбол 300 гектарhaa доошо бэшиие хуряахавди гэжэ уялгануудые абаhан байнад. Эрхим комбайнернууд нvхэд Кожевников, Игумнов гэгшэд комбайнаяа нэгэшье haатуулхагvйбди гэжэ конкретно уялгануудые абаа.

Таряа хуряалгын vе соо, энэ МТС-эй хvдөө ажахын машинануудай механик нvх. Лужников ба старши механик нvх. Литанов гэгшэд хадаа тусхайта хvдэлмэринvvдээ дvvргэнэ, энэ жэлэй баялиг ургасые саг соонь, эрхим hайнаар хуряан абахын тvлөө бэлэн байна.

Ю. ЦЫРЕНОВ.

Сталинска анхарал

Кяхтын аймагай, Б.-Кударийн сельсоведэй, Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхоз (тvрvvлэгшэнь Яковлев) болбол 3 мянга гаран малтай, аймаг соогоо томошог колхоз болоно. Тус колхозой колхозниигууд хадаа „Колхозуудта общественнэ малажалые хvгжөөхэ хэмжээябуулганууд тухай" ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй тогтоолтой танялсаба. Энэ тогтоолые vргэнөөр хэлсэхэ зууран, өөhэдынгөө хvдэлмэриин дутуунуудые ликвидировэлхэ ба саашадаа хэхэ хvдэлмэринvvдэйнгөө тухайда практическа зорилгонуудые табяа.

—Колхозуудта общественнэ малажалые хvгжөөхэ хэмжээябуулганууд тухай" парти ба правительствын гаргаhан энэ тогтоол хадаа бэдиниие vшөө hайнаар хvдэлмэрилэхые уялгална. Манай колхоз малаар олон болбошье, малажалай хэрэгые hайнаар табижа шадаагvй. Vнгэрэгшэ жэлдэ vбэhөөр дутаhан байгаа. Тээд, мvнөө vбэhэ хуряалгадаа бэhал муугаар хvдэлмэрилэжэ байнабди,— гэжэ нvхэр Холодин хэлэнэ.

Энэ тогтоолые конкретно хэрэг дээрэнь бэелvvлхэ нэгэн гол зvйлынь хадаа малаа тэжээлээр хангаха, энээнэй тулада vбэhөө hайн шанартайгаар, vсөөн хоног соо хуряажа абаха уялгатайбди. Звгөөр, vшөө мvнөө хvртэр мууса хvдэлмэрилэнэбди. Лично ажалайнгаа хvдэлмэридэ ябаад, колхозойнгоо хvдэлмэридэ ябадагvй, гэртээ hуудаг хvнvvд бии байна. Жэшээлхэдэ, Щербакова, Лакина, Перучина, Гончарева, Екимова бусад хадаа колхозойнгоо хvдэлмэридэ огто ябадагvй. Мун, манай колхоздо, культурно-массова хvдэлмэри муугаар табигданхай,—гэжэ нvхэр Филинова М. хэлэнэ.

Гадна, энэ колхозой колхозниигууд болбол газар багатай центральна районуудhaa 70 айлнуудые, өөhэдынгөө хамтын суглагаар уриhан байна.

Колхознигуудай зол жаргалай тvлөө имэ ехээр анхаралаа табижа байhандань, парти ба правительстводо, нvхэр Сталинда баяр хvрэгэнэд.

Ю. ЦЫРЕНОВ.

Laageriiin xojordoxi sezooniiji xyxiyy sengeligeer yngergexe

Ulaan Ydiin №40 hurguuliiin huragşad bolbol şynehetedexi pioneerske laagerьta amardag baina.

Ene onoi ijyyliiin 21-nei yder, tus laageriiin xojordoxi sezooniinь exilee. Narhan, xuhan, uliaahan gexe zergiin modonuudaar elbegeer şimegden, namilzaza baigaa ene niutag bolbol seberxen ba seldieen ajatai haixan armaadai ynereer anxilna.

Laagerainь naçaalьnig nyx. Popoova bolbol pioneer vozaatanuudtajaa xamta, tus laageriiiji byri kylьtyyrne ba xyxiyyn zoxid baidaltai bolgoxiin tula, energiiçneer xydelmerileze baina.

Laageriiin xojordoxi sezooniiji neelgenь, terenei azabaidaldaxi ton jixexen sobiiti bolno. Gadna, laagerьta amarxajaa jirehen huragşad, pioneernyydei xyxiyy sengelig praazdnigiinь bolxo.

Ene yder, ende tendeheenь gryzovoi maşiinanuud, avtobyysyyd, legkovoi maşiinanuud xaraildan jirene. Huragşad, pioneernyyd—omog doriuun edirşyyd xadaa ulaan gaalustagaa zyynxei, gojoxonuud xubsahaa ymdenxei jabana.

Edener bolbol laagerьta jireze amarxa ba nazarai tolotomo naranai elьşede bejee xatuuzaruulan byri bazagar baatar bolzo, 1939-40 onoi huralsalai ziliiji otliiçnoor yngergexe zorilgiiji urdaa tabina. Iime xyxiyy sengeligeer amaraxa ysloovi xadaa gansal manai, socialiis orondo bii. Manai edirşyyd xadaa Staalinska anxaral doro amarana, huralsana, xymyyzyylegdene.

1938-39 onoi huralsalai ziliiji otliiçno segneltenyydteigeer dyyrgehen Aliooşa bolbol laageriiin xojordoxi sezoondo amaraxa pytioovka abba,—„1939-40 onoi huralsalai ziliiji byri hain pokazaatelьtaigaar dyyrgexiin tula, laagerьta oşozo ton hainaar amaraxam, naadaxam, bejee ulam xatuuzaruulxam"—geze, eeriingee ezii, aba xojortoo xeereed, laagerьta jiree.

Laageriiin naçaalьnig nyx. Popoova ba Aliooşiin tanil huragşad, pioneernyyd bolbol tereeniiji xaluunaar ugtaba. Aliooşa xadaa laageriiin azabaidalda exilen orobo. Seserlig modod, seseg zimesei dunduur jabaza, naadana. Iime haixan agaar ba laageriiin baidal xadaa otliiçnig Aliooşiiji bajarluulna.

Tiiheer baitar, urda goloi xargiigaar sagaan sinxir „M—1" maşiiniin jirexenь xaragdaba. Dyteleze jirebe. SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad ba BKP-(b)-ein Żeleezne-Doroozno raikoomoi sekretaarь nyx. Moksoojev, Raisoveedei tyryylegşe nyx. Koozelь gegşed tere maşiinahaa buuba. „Zai, jamaraar ene sezooniiji exilbe?"—gexedenь, xyyged xadaa negen duugaar, „hain exileze baina bdi"—geze xariuusaba — Jamaraar edieelnebte?—geze asuuxadanь, „ton hainaar"—geze xariuusaba.

Laagerьta suglaraagşad—xyygedei, ydereigee edieelelgendee oroxodonь, amtai ugaar builuulagdahan ajatai edee yyd, hyn g. m. stool deegyyrenь tabiaatai baina.

Nyx. Moksoojev ba Koozelь gegşed laageriiin baidaltai tanilsaza, dutuu dundanuudiinь temdeglen, ene geheer zahaxiiji zaxiba.

Ydiin amaralta dyyrebe. Huragşad, pioneernyyd tolbolvozaatanuudaigaa xytelberi doro kryzooguudai zaniaatinuuda eldeb naadalganda, beseedede, kylьtyyrne ba xyxiyy sengelig amaralganda exilen orobod. Tedenei azabaidaliinь sengelig, xyxiyy baina.

Laageriiingaa xojordoxi sezooniiji erxim hainaar yngergexe ba xyygedei amaraltiiji zybeer organizovaalxa şuxala.

C. Dor.

ZURAG DEERE: Byxesojuuzna xydee azaxiin viistavkede M-Şiberei aimaghaa xabaadagşad. Baruun garhaa: nyxed Kalaaşnikov—Kaliininai neremzete kolxoozhoo, Petroova A.—Voroşiilovoi neremzete kolxoozhoo, Antoonov S.—oordento traaktorna otriaadai brigadiir, BKP(b)-ein aikoomoi sekretaarь nyx. F.I.Piisarev, Matveejev—„Ulaan Zagan "kolxoozhoo, Badmacereenova—„Komsomool" kolxoozhoo.

(P. Mixailovai foto)

XILIIN SAANAHAA TELEGRAAMMANUUD

Danciigta germaanska seregyyd

Loondon, ijyyliiin 23, (TASS). Danciigta oşohon „Reinolьds nьjus" gazeedei korrespondeent bolbol germaanska seregyyd xadaa goorod soo, xaanaşji xaragdana geze medeesene. Korrespondeentiin medeenei johoor, mynee Danciigta, germaanska regyliaarna aarmiiin jyhen mianga şaxuu seregyyd, tereşelen zebseglegdehen 40 miangan ştyrmoviigyyd ba poliiciinxid asaragdahan baina. Danciigska xilenyydei xazuugaar baihan 16 xeheg modoto gazarnuud bolbol vojeenne azaglan xaralgiin pyynktnyyd bolgogdohon ba buu zebsegyydeer xangagdahan baina. Xaanaşji tranşei xaragdana, pylimioouduud todxoogdono ba proovoloçno xaalganuud baiguulagdana. Danciigska tyrmenyyd bolbol zakliyçeenide baihan politiiçeske xynyydeer dyyrgegdenxei.

Korrespondeentiin medeenei johoor, Zyyn Pryysside, germaanska 30 miangan seregyyd bolbol xynde artilleeriteigeer poolьsko xilede oşozo jabana. Artilleeriiin maassova uragşaa jabalga bolbol poolьsko xilede oşodog byxii xargiinuudta temdeglegdene.

Ispaanska faşiistnuudai zergenyyddexi arsaldaan

Pariiz, ijyyliiin 23, (TASS). Generaal Keipo de Lьjaanai otstaavka bolbol frankiistska laageriiin dunda baidag dotoroi ton xursa arsaldaanuud tuxai gerşelne. Radioo aagenstvo bolbol, Keipo de Lьjaanai otstaavkiin uşaranь xadaa ijyyliiin 18-da, Soviilьde xelegdehen terenei yge bolno geze bişene. Өөriingөө proviinciin delegaacanuudai urda vestypaalza, Keipo de Lьjaano bolbol Frankiistska Ispaanida baidag reziimiiji kritikovaalba. Yge bolbol flangiistnuudai liiderei dotoodo xeregyydei miniistr Serraano Synьjeerei talahaa ton erid segnelteer ugtagdaba.

* * *

Loondon, ijyyliiin 23, (TASS). Reiter aagenstviin medeesehenei johoor, generaal Keipo de Lьjaano bolbol xojordoxi ookrugiiji (Andalyyzi) komaandovalagşiin poosthoo gargagdaza, portugaalьska xiliiji niuusaar daban garaza, Ispaanihaa terjelhen baina.

Pariiz, ijyyliiin 23, (TASS). Gavaas aagenstviin medeesehenei johoor, frankiistska zasaguud bolbol ijyyliiin 20 do generaal Zagyyziiji arestovaalba.

Fraancahaa Itaalida busaxahaa italьjaancuudai arsalga

Ijyyliiin 19-de, „Se Syaar" geze francuuzska gazeed bolbol italьjaancuudai azahuudag, Fraanciin raioondo oşohon Andraa Violliisai statьjaaji toliilbo. Fraanciin territoori deere baidag, itaaliiin azalşad bolbol faşiis itaalida busaxa duragyi baina geze aavtor bişene. Italьjaanska zuun miangan tariaaşad bolbol francuuzska pooddanstvodo abxiin erilteteigeer medyylge ygehen baina.

Terenei olonxinь xadaa, faşiis organizaacanuudta toologdon baixahaa duragyiteze, xeden zilei saad tee Itaalihaa terjelhen baigaa. Nege ytelhen tariaaşan xadaa itaalidaxi faşiis zasaguud faşiizmda oroxohoo arsahan tariaaşadiiji jaaza doromzolzo baidag tuxainь aavtorta, xelebe. Zişeelebel, tiime tariaaşadai xooloiruunь kastoroovo gy, ali maşiiniin tohonuudiiji stakaanaar şudxadag baigaa.

Fraancada baidag Italьjaancuud bolbol Itaalida ylehen eehediingee tyrelxidhee bişeg abdag baina, tereen soogoo Itaalidaxi tariaaşadai xyşer xynde polozeentiiji todoor bişene.

Minii ezii, —namda iigeze bişene geze tariaaşadai negen xelene,—xerbee şinii tuhalaagyi haa,bi yxexe baigaab...,—

„Xerbee dainai boloo haanь,—zaluu italьjaanec medyylne—faşiizmiin talada dailaldaxiin orondo, bi bolbol koncentracioonno laagerьta tyrgeer oşoxob."

Şanxain xojor gazeedyydei gernyydte, Van-CzinVein aagentnuudai dobtolgo

Şanxai, ijyyliiin 23, (TASS). Ysegelder, 20 terroriistnuud bolbol Şanxaida xeblegdedeg „Davanьbao" ba „Czynmeizibao" gazeedyydei gernyydte dobtolgo xebe. Gernyydiiji, gar granaaduudaar şideze, dobtologşod bolbol ede gazeedyydei xydelmerişed ba slyyzaşçineriiji mayzeeraar buudaba. Terenei rezylьtaadta, xeden xynyyd şarxatahan ba nege xyn aluulhan baina. Gernyydhee garza jabaxadaa, terroriistnuud bolbol tedeniiji zogsooxiiji hedehen amerikaanciiji alaba. Dobtolgo xadaa „Czynmeizibao" gazeedei medeesehenei johoor, Vanczinveijevske terroriis gryyppiin çleengyydeer xegdehen baina. Ziagdahan gazeedyyd bolbol Van Czin- Veide esergyy zoriuulagdahan statьjaanuudiiji negete bişe toliildog baigaa.

Hyylei çaasta

Ispaanska terjelegşedte tuhalalgiin ulasxoorondiin konfereenciin rezoliyyce

Pariiz, (TASS). Pariizda, ispaanska terjelegşedte tuhalxa ulasxoorondiin konfereence dyyrebe. Respyblikaanska Isdaanida solidaarnostiiin ugaa jixe xydeleenei aşaar, ispaanska terjelegşedei xeregselde 800 milioon fraank sugluulagdaa geze rezoliyyce soonь temdeglegdene.

Konfereence bolbol koncentracioonno laagerьnuudta, terjelegşedei zutar muu baidalda baihiijinь zaahan ba terjelegşe xyn zondo tuhalamza yzyylxiin ba Ispaanida temesehen internacionaalьna brigaadanuudai bojecyydiiji syleelelgiiji tuilaxiin uriaaltaigaar, byxii oronuudai demokratiiçeska, profsojuuzna, politiiçeske organizaacanuudta xandahan baina.

ҺОНИРХОЛТОЙ ОПЫТ

(селькорнуудай бэшэгтэ обзор)

Томо колхоздо ханын гансахан газета хадаа (илангаяа полевой халуун хүдэлмэриин үедэ) колхозой ажабайдалай олон янзын хүдэлмэринүүдые обслуживалжа ба бүхы колхознигуудтай барисаа байгуулажа шадахагүй гээшэ. Иимэ дээрэһээнь олон газарнуудта ниитэ колхозно ханын газетһээ гадна малажалай ба полеводческа бригаданууд дээрэ, бригадна газедүүд гаргагдадаг байна. Тус газедүүд хадаа ниитэ колхозно газедтээ хэр зэргэ барисаатайб, колхозно газедэйнь редколлеги ямараар туһаланаб, тэрээн дээрэһээнь, тэдэнэй хүдэлмэриин амжалта харагдаха байна.

Краснодарска хизаарай, Белореченска районой „Ленинэй Зам" гэжэ колхоздо бригадна ханын газедэй бии болоһон тухай ба тэрээниие „Сталинска замай түлөө" гэжэ, ниитэ колхозно газедэй хүтэлбэрилэһэнэйнь опыт тухай нүхэр Н. Полтавский бэшэнэ.

„Сталинска замай түлөө" гэжэ колхозно, ханын газета хадаа нэгэ үдэр үнжөөд лэ гаргагдана. Тэрэ хадаа массова хүдэлмэри ехээр ябуулдаг, культурна ба зажиточно ажабайдалай түлөө тэмэсэдэг байна, тиимэһээ ондоошье колхоздо хүндэтэйдэ тоологдодог юм.

Манай колхоздо бригадна ханын газета гаргагдадаг болоһонһоо хойшо, селькорнуудай хүдэлмэри илангаяа үргэн далайсатай болоо. Эдэнэр хадаа колхозно ханын газедэй хүтэлбэри доро өбтэйгээр хүдэлмэрилнэд.

„Ленинэй Зам" колхозой бригадна ханын газета хадаа комсомольско организациин инициативаар бии бологогдоһон байна. Тус колхоздо 32 комсомольцууд бии, тэдэнэр, ханын газедэй хүдэлмэридэ активнаар хабаадалсадаг байна. Нэгэдэхи бригадын газедые комсомолка В. Вергунова редактироволдог, хоёрдохи бригадада—комсомолка-стахановка А. Баморина ба һү-товарна фермэдэ—комсомолка А. Кулыгина.

Колхозно ханын газедэй редактор нүхэр Б. Золотарев хадаа редколлегиин членгүүдэй, селькорнуудай ба бригадна ханын газедүүдэй редакторнуудай совещани һарадаа хоёр дахин хэдэг байна. Энэ совещани дээрээ ханын газедэй хүдэлмэриин планиие зүблэн хэлсэдэг юм. Партийна организаци хадаа колхозой хэблэлдэ ехэхэн анхаралаа табидаг.

Редакторнууд хадаа парторг Бацкаловичда зүбшөөл эрэжэ хандажа дадал болошонхой, тээд, тэрэ хадаа зүбшөөл үгэхые хэдыдэшье арсадаггүй.

Колхозно ханын газедэй редколлеги хадаа хүдөө интеллигенцинүүдые ханын газедэй хүдэлмэрндэ хабаадалсуулахые оролдодог ба селькорнуудай зэргэдэ хүдөөгэй түрүү хүнүүдые хандуулаадаг байна. Колхозно ханын газет хадаа селькорнуудтай, тэрэнэй нэгэнынь һургагша А. Яковец болоно.

„Ленинэй Зам" колхозой ханын газета болбол иимэнүүд организационно хүдэлмэри ябуулһанай результадта, һонирхолтойшье, культурнашье болоо.

Нүхэр Полтавский хадаа заключени соогоо, „Ленинэй Зам" колхозой селькорнууд хадаа районно газедтэй халуун барисаатай, тэндэһээ заабари ба зүбшөөл абадаг байна гэжэ бэшэнэ. Районно газедэй редакци хадаа селькорнуудта туһаламжа үзүүлдэг, ханын газедта хэрэглэгдэдэг, саарһа, шэрэ ба ондоошье зүйлнүүдые үгэдэг, районно газедтэй барисаатай байхадаа, колхозно ханын газета хадаа амжалтатай байдаг байна гэжэ бэшэнэ.

* *
*

Нүхэр И. Шилькин хадаа Погарска районой, Орловско областиин, Голояшовка селодо гарадаг ханын газедые редактироваладаг. Өөрынгөө опыдай тухай хэлэхэ зуураа, районно газедтэй барисаатай байһанай удхашанарые тэмдэглэжэ иигэжэ бэшэнэ: „Намайе ханын газедэй редактор бологожо 1931 ондо һунгаһан байна. „Колхозно жизнь" гэжэ районно газедэй гарадаг болоһонһоо хойшо тэрээнтэй барисаатай болооб, һүүлшэгтээ областной газедэй активна селькор болоһон байнаб.

Өөһэдынгөө гаргаһан ба колхознигуудай уншаһан ханынгаа газедэй номернуудые районно газедта сэгнэлтын тула эльгээдэг, заримандаа областной газеташье эльгээдэгбди. Тэндэ манай ханын газедые хараад, критическэ дурадхалнуудтайгаар гэдэргэнь эльгээдэг байна. Бэдэ, редколлегиин членгүүд хадаа иимэ обзорнуудые тон хүндэтэйдэ тооложо тодорхойгоор хэлсэдэг байнабди. Тэдэнэр болбол хэһэн алдуунуудаа заһаха хэрэгтэмнай ба газетаяа һайжаруулха ябадалдамнай туһаладаг байна.

1935 ба 1936 онуудта, би хадаа районно газедэй редакциин хүтэлбэри доро ханын газедэй редакторнуудай заочна курсдэ һураһан байгааб. Знанияа практическа бэелүүлхын түлөө, өөрынгөө знаниие редколлегиингээ членгүүдтэ үгэхые оролдодог байгаа һэм. Иимэ зорилгоор, селькоровско активай совещани үнгэргэжэ, заочна курсын лекцинүүдые шудалажа, мүн эндээ гаргагдаад байһан ханынгаа газедэй номерые критикэлэдэг байһан байнабди.

Ханын газедэй гарагагдаха гуримые иимээр тогтоогообди:

Редколлеги хадаа тусагаар үдэртэ сугалараад статьянуудаа зүбшэхэ. Хэр магад статьягай факт багатай гү, али этигэхээр бэшэ байгаа һаань, тэрэ статьягай автортай хөөрэлдэхыень гү, али ондоо хэмжээ абхыень редколлегиин нэгэ членд даалгагдадаг байна.

Тон серьезно, бүхы районой интерестэй статья байгааһаань, тэрэниие районно газедтэ эльгээгдэдэг байна.

Ямар нэгэн шалтагаанһаа статья газедтээ гаргаагүйһаа тэрэниие ямар ушарһаа, юундэ гарагаагүйнгөө тухай статьягай авторто хэлэжэ үгэдэг байнабди.

Мүн лэ редколлеги хадаа статья ямараар редактировалагдаһан ба юун гэжэ заголовок хэрэгтэйб гэхэ мэтые зүбшэдэг.

Эдэ бүгэдые хэһэнэйгээ хойно, фактыень, жэшээнүүдынь хаянгүй ба авторска стилиинь хазагайруулангүй литературна обработка хэдэгби.

Обработалагдаһан статьянуудаа газедтаа бэшэхэһээ урида тэрээнээ хэдэн дахин уншадаг байнаб. Ойлгомжотой, һонор ба грамотно статья бологохын тулада, таараагүйень дахин заһаха, үлүү үгынь хаяха, зарим үгэнүүдынь ондоо үгөөр һэлгэхэ гэхэ мэтын заһабаринууд оруулагдадаг байна.

Статья бүхэниие юрэ орхидоггүйбди, ямар статья хэзээ гарагагдааб, тэрээнэй үндэһөөр ямар амжалта туйлагдааб гэхэ мэтын учет хэхэһээ гадна, газедта гарагагдаһан статьянууднай хадаа тусагаар папка соо байдаг, тиин, редколлегиин учедые һайнаар хээд байхада колхозой урда отчедоо хэхэдэ һайн байдаг.

„Колхозник" гэжэ (Рязанска районой, Долгининска колхоз) ханын газедэй редколлегиин эбтэй һайн хүдэлмэриин тухай ханын газедэй редактор нүхэр Л. Бычков иигэжэ хэлэнэ:

„Манай редколлеги хадаа 7 хүнүүдээр бүридэһэн юм. Редколлегиин членгүүд хадаа өөһэдынгөө гол хүдэлмэриин талаар, зүбхэн лэ, колхозой элдэб хүдэлмэритэй барисаатай байха бэшэ, харин үшөө һургуули, клуб, сельсовет, учреждениинүүдэй хүдэлмэринүүдтэй барисаатай байдаг. Манай газета активууд ба селькорнууд олон (35 шахуу селькорнуудтайбди), эдэ хадаа селогойнгоо бүхы ажабайдалые харуулхадамнай тон ехэ туһаламжа хүргэдэг юм.

Манай хүдэлмэриие парторг нүхэр М. Касаткин хадаа заажа үгэдэг. Бидэ планай ёһоор хүдэлмэрилнэбди. Редколлегиин член бүхэн, плантаяа тааралһан тусагаар даалгабаринуудтай байдаг, тэдэ хадаа өөртөө дүтэ, танил асуудалтаяа һайса танилсаад, тэрээн тухайдаа газедта бэшэдэг.

Бидэнэр статьянуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлэжэ шададаг байнабди, иимэһээ колхознигууд хадаа статьянуудые дуратайгаар бэшэдэг байна. Жэшээнь, потребительска обществын семейственностиин ба тэндэ үрилтын болоһон тухай селькорнуудай сигналаар, тэрэнэй түрүүлэгшэ болбол харюусалгада хабаадуулагдаһан байна. Суд хадаа Стрелковые жэл соо баалалтын хүдэлмэри хэхээр, мүн тэрэшэлэн, үрилтэ хэгшэд хадаа 2 жэлдэ тюрмэдэ һууххаар шиидхэгдэһэн байна. Энэ мэтын жэшээнүүдые олые харуулажа болохо байгаа. Иимэ дээрэһээ колхознигууд хадаа һайнаар гаргагдаһан газедые харахые угаа ехээр хүлеэдэг юм. Бидэнэр газедаа зунай сагта улицада, үбэлдөө клубта байлгадаг байнабди.

Сентябрьһаа декабрь хүртэр 22 номер ханын газета, 18 специальна бюллетенинүүдые гаргабабди.

БҮХЭСОЮЗНА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЫСТАВКЭДЭ

Гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн „Киргизи" павильон абтаба. Киргизиин колхозууд ба совхозууд болбол ехэхэн амжалтануудые туйлаһан байна. Хлопчатнигай ургасын талаар Союз доторхи түрүү республика болоно. Колхознигуудань зажиточна байдалтай болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ „Интернационал" колхоз болбол нэгэ га хлопогһоо хоёр миллион шахуу түхэригэй доход абаһан байна. Колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэнь 14 түхэриг хүртэнхэй.

Холын северые шэнжэлэлгэ

„Советска" павильондо, „Холын северые шэнжэлэлгэ" гэжэ 65 квадратна метрэй хэмжүүртэй угаа ехэ фарфорно карта хэгдэжэ байна. Тус карта дээгүүр ледокольно карабльнуудай модельнууд, самолёдууд ба бэшэ экспонадууд байгуулагдана.

Павильондо, хүдөө ажахын амжалтануудые, оленеводство ангай промысла, үһанай ангуудые ба бэшэдые демонстрироваалһан экспонадууд бии. Энэ бүлэг болбол северэй арадуудай институдэй студентнүүдээр бүтээгдэһэн, панноудаар ба скульптурнүүдээр гоёор хэгдэһэн байна.

Павильоной хажууда, хойто полюс дээрэ папанинцануудай лагерь байха.

Ногоон театрай барилга дээрэ

Ногоон ехэ театрай газарай хүдэлмэри ба фундаментынь табилга дүүрэбэ. Амфитеатраар байгуулагдаһан, зрительнэ залынь 5 мянган хүнэй һууритайгаар тоологдонхой. Театрай барилга июлиин 30-да дүүрэһэн байха.

„Механизациин" павильон

„Механизациин" павильон болбол дирижабльнуудай байгша тон ехэ ангарын формотой байна. Утань 120 метр. Ажурнэ металлическа формонуудынь монументальна түмэрбетонно платформнуудта түшэглэнэ. Площадь дээрэ Сталинай 25 метрэй скульптура байгуулагдажа байна. Энэ болбол выставкын участка бүхэнһөө харагдаха.

„Механизациин" павильоной площадь дээрэ хүдөө ажахын машинабайгуулгын 26 томохон заводуудай ба 4 тракторна, 3 автомобильна заводуудай продукциие харуулаха байна. 33 олон янзын тракторнууд, хүдөө ажахын 180 машинанууд, 17 автомобильнууд, хамта 280 машинанууд табигданхай.

Хабаадагша болбол ехэ һонирхолтой юумэнүүдые хараха.

„Үндэр ургасануудай истори"

„Москва" павильоной, Тульск залда „Үндэр ургасануудай истори" гэжэ книгын хоёрметрэй макет табигданхай специальна стендэ хэгдэһэн байна. Книгын хуудаһанууд болбол „Ленинэй Труд" колхозой колхознигуудай, гектарһаа ... центнер хүртэр шеницын ургасые туйлаһынь хэлэхэ байна.

„Дальна восток" павильон

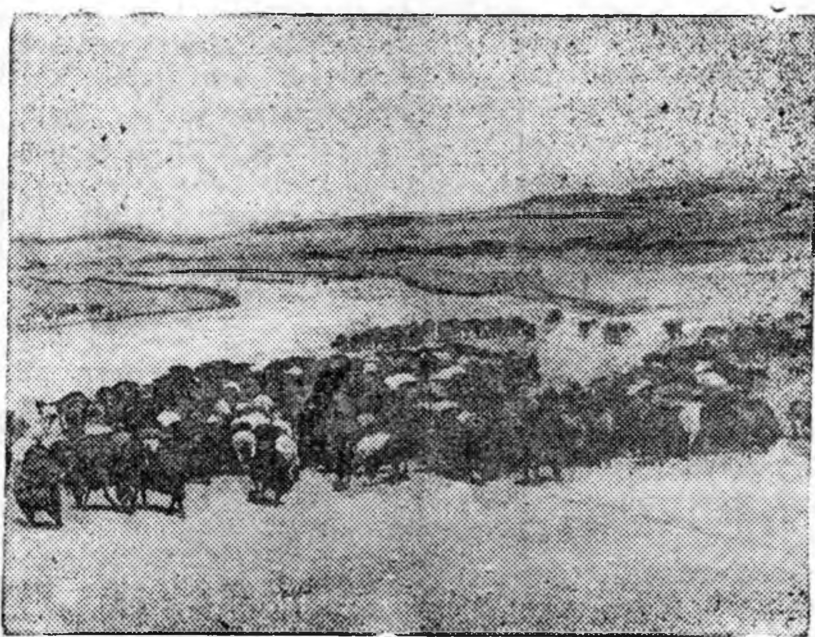
„Дальна Восток" павильоной гэр хадаа архитектуурна ураар ба нарин нягтаараа илгарана. Орохо газарайнь баруун талада, хасанска байлдаануудай болоһон районой, художественноор зурагдаһан карта, зүүн таладань—„хүнэй газар нэгэшье аляганай зэргын хэрэггүй. Зүгөөр, өөрынгөө газарые, нэгэшье вершок өөрынгөө газарые, хэндэшье үгэхэгүйбди" гэһэн бэшэг.

Павильоной нэгэдэхи залынь Приморско ба Хабаровска хизарнуудай ажахын ба оборонно хүсэндэ зорюулагдаһан байна. Үрижэлтэй газарнуудань үндэр ургаса ургуулана, 15 жэл соо таряа суглуулга хоёр хахад дахин ехэ болһон байна. 50-һаа дээшэ промышленно шэнэ центрнүүд ба хүдэлмэришэнэй поселканууд бии болгогдоо. Ябагдашагүй тайга соо Комсомольск город урган бии болоо.

Энээнэй тухай панно, диаграмма, експонадууд хэлэжэ үгэнэ. Дальна Восток—энэ хадаа янтарна шеницэ, һайн сортын загаһан, ой модон, нүүрэһэн, нефть, хадын хрусталь...

Бурят-Монголой АССР-эй, Читын областиин, Еврейскэ автономно областиин залнуудаар Дальна Востогой баялигуудые үйлэдбэрилэн хэрэглэжэ байгаа колхознигуудай стахановска хүдэлмэри, хуушан ба шэнэ деревни харуулагданхай.

Бурят-Монголой залда байһан, урдань нүүдэл ябаһан Тогоошо Данзановой хуушан гэр хадаа хүнэй байраһаа түрүүн, нохойн байрые һануулана. Энээнэй хажууда Тельманэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин член болоод байһан Тогоошо Данзановой шэнэ гэр харуулагдана.

ZURAG DEERE: M-Şiberei aimagai Kaganooviçiin nəremzete kolxoozoi xonid bilşeerte jabana.
(P. Mixailovai foto).

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Колхозууд ба колхознигууд!

1. Сабшалангай газарһаа һайн ургасые туйлахаһаа гадна, үбэһөө һайн шанартайгаар хуряаха ба гутахагүйгээр хадагалха шухала.

2. Ногооe хагдаруулангүй, ехэнхи ногооной массова сэсэглэһэн үедэ сабшагты, ушарань, ногоон хагдархадаа, шэмэтэ зүйлнүүдынь бага болохо ба клетчаткань (ногооной буйлардаггүй хуби) ехэ болохо байна.

3. Сабшалга, тармалга ба бухаллалгын хоорондо 2-3 хоногһоо дээшэ забһар гаргажа болохогүй, сабшагдаһан үбэһые, хатамсааранъ тармаха ба бухаллаха ёһотой. Бухаллалга ба һүрилэлгын хоорондохи забһарые 5-6 хоногһоо дээшэ бол гохо ёһогүй. Бухаллагдаһаар 5-6 хоноод байһан үбэһэн һүрилэгдэхэ ёһотой. Бухалай үбэһые 1,5-2 центнерһээ бага бэшээр сомогты.

4. Үбэһые, намагтай ба уһа гарадаг газарта һүрилжэ болохогүй, энээнһээ боложо, үбэһэн 15-20 процент хүртэр гутадаг—буритадаг байна. Үбэһөө гансал үндэр, хуурай газарта һүрилэгты.

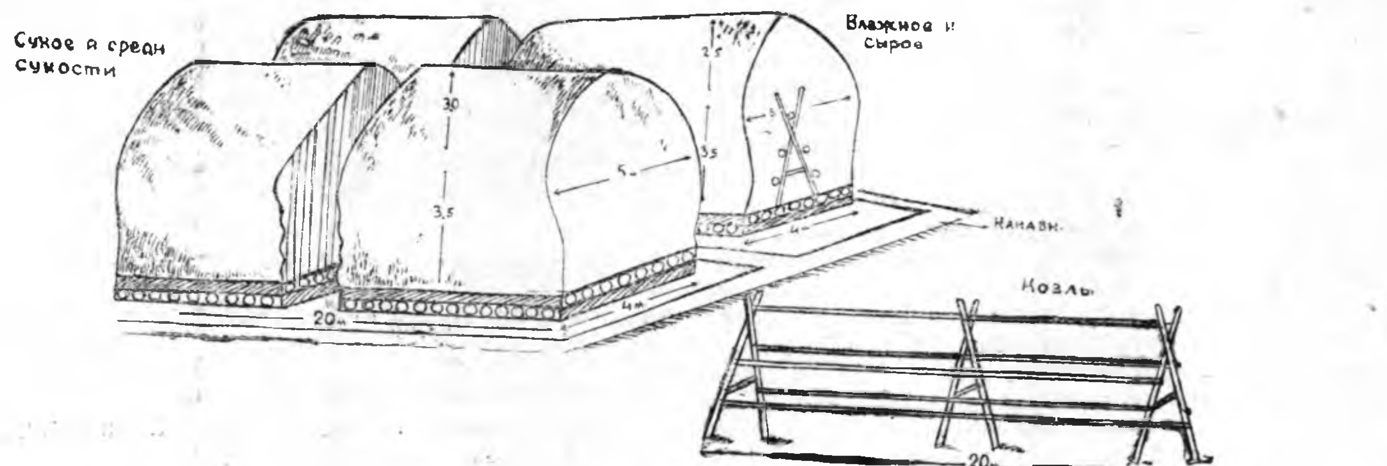
5. Үбэһэ һүрилэхэдөө доорONь үбилтэ хэгты, хуурай газарта—20-30 сантиметр, набтар газарта—50 сантиметр хүртэр үбилтэ хэхэ, энээгээрээ, үбэһэнэйнгөө һууриин доодо хажууе гуталгаһаа ба уһанай гаралгаһаа хамагаалха байнат. Үбилтын тула монсогор модо, һургааг, бургааһа, хуушан һолоомо ба бэшэдые хэрэглэжэ болохо.

6. Һүриин стандартна хэмжүүрые сахигты, энээгээр, үбэһэнэйнгөө точно учет багсааха ба үбэһэнэй шанарынь үлээхэ аргабайдал олохо. Һүриингөө хэмжүүрые иимээр байгуулагты: утань 20 метр, газарараа үргениинь 4 метр, газарһаа дээшэ 3,5 метр газарта үргэниинь—5 метр ба оройнь нюруу хүртэр үндэрынь 6,5 метр Шиигтэй үбэһые хүндылөөд һүрилэгты.

7. Үбэһөө һүрилһэнэйнгөө һүүлээр 10-15 хоног үнгэрһэн хойно, няктаржа һуугаад байхадань, һүриеө ба оройеынь заһаха, нүхэ һүбэ, хонхорхой гаргажа болохогүй. Энээгээрээ бороогой, саһанай уһанай нэбтэрэлгэһээ үбэһөө аршалхат.

8 Бороогой ба саһанай уһанай урдахын тулада һүриеө тойруулаад, 50 сантиметр үргэнтэй, 40 сантиметр гүнтэй канав малтажа, саһанай ба бороогой уһые урадхуулаха.

9. Үбэһөө һүрилэхэдөө элдэб янзын үбэһэнэи группые (добын, набтар газарай, намагай, ойн) холихогүй, илангаяа намагай ба ойн үбэһэ. Энээнһээ боложо, үбэһэнэй шанар муудадаг байна.

10. Һүрилэжэ байһан үбэһөө һүниин сагта хүсэд дууһангүй бү орхигты, һүриинтнай зосоонь уһан тогтохо, һүрилэлгөө заагүй нэгэ үдэр дүүргэхэ хэрэгтэй. Иимэһээ, һүрилэгшэдэй ба үбэһэ шэрэгшэдэй бригадые укомплектовалха хэрэгтэй. Хэрбээ һүриһөө үбэһэ шэрэхэдээ нэгэ үдэр соо дүүргэхэгүй байгааһаа, нэгэ үдэр шэрэжэ хүшэхэрхөөр, һүриһөө һүхөөр сабшажа абагты.

11. Сабшалангайнгаа газарые хоротой ба муу ногооноһоо сэбэрлэгты, эдэ хадаа үбэһэнэй шанар муудуулдаг ба мал эдеэлүүлхэдэ ехэ муу байна. Хоротой ба муу ногооной нэрэнүүдые ба үнгэ зүһэнүүдынь районно, участково агрономуудһаа, зоотехнигүүдһээ, ветврачуудһаа мэдэжэ абагты.

12. Бэлэдхэлэй үбэһэ Заготсенын пунктдэ һайн шанартайгаар абаашагты.

„Бурзаготсено"